

Briselē, 2025. gada 4. jūnijā
(OR. en)

9447/25

Starpiestāžu lieta:
2025/0651 (NLE)

ASILE 46
JAI 686
MIGR 193
COEST 412

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 4. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2025) 651 final
Temats:	Priekšlikums PADOMES IETEIKUMS par koordinētu pieeju pārejai no pagaidu aizsardzības pārvietotajām personām no Ukrainas

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 651 final.

Pielikumā: COM(2025) 651 final

Briselē, 4.6.2025.
COM(2025) 651 final

2025/0651 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS

**par koordinētu pieeju pārejai no pagaidu aizsardzības pārvietotajām personām no
Ukrainas**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Padome 2022. gada 4. martā pieņēma Īstenošanas lēmumu 2022/382 un aktivizēja Padomes 2001. gada 20. jūlija Direktīvu 2001/55/EK ("Pagaidu aizsardzības direktīva") konkrētām personu kategorijām, kas pārvietotas 2022. gada 24. februārī vai vēlāk Krievijas bruņoto spēku militārā iebrukuma Ukrainā rezultātā, kurš sākas minētajā datumā. Saskaņā ar Pagaidu aizsardzības direktīvas 4. panta 1. punktu pagaidu aizsardzība sākotnēji tika piemērota uz vienu gadu, proti, līdz 2023. gada 4. martam, un pēc tam tika automātiski pagarināta par vēl vienu gadu līdz 2024. gada 4. martam.

Kopš minētā datuma pagaidu aizsardzības periods ir pagarināts divas reizes. Padome 2023. gada 19. oktobrī pieņēma Īstenošanas lēmumu (ES) 2023/2409, ar ko pagaidu aizsardzību pagarina līdz 2025. gada 4. martam. Padome 2024. gada 25. jūnijā pieņēma Īstenošanas lēmumu (ES) 2024/1836, ar ko pagaidu aizsardzību pagarina vēl par vienu gadu, proti, līdz 2026. gada 4. martam.

Pagaidu aizsardzības direktīva joprojām sniedz stabilu tiesisko regulējumu, kas nodrošina vienādus, saskaņotus aizsardzības standartus miljoniem cilvēku, kuri bēg no kara Ukrainā uz ES. Tā kā pagaidu aizsardzības iemesli joprojām pastāv, ņemot vērā pašreizējo nestabilo situāciju Ukrainā, kas vēl neļauj secināt, ka pastāv droši un noturīgi atgriešanas nosacījumi, kā arī joprojām pastāv neskaidrība par to, kā situācija šajā valstī attīstīsies, Komisija kopā ar priekšlikumu pagarināt pagaidu aizsardzību vēl par gadu, proti, līdz 2027. gada 4. martam, iesniedz šo priekšlikumu Padomes ieteikumam.

Pagaidu aizsardzībai pēc savas būtības ir pagaidu raksturs. Kaut kad nākotnē, kad apstākļi mainīsies tā, ka radīsies pietiekama noteiktība par situāciju Ukrainā un jo īpaši – varēs secināt, ka ir iestājušies droši un noturīgi atgriešanas nosacījumi, pagaidu aizsardzība būs jāpārtrauc. Šīm pārmaiņām, kas ar laiku notiks, ir jā sagatavojas. Tāpēc ir svarīgi likt pamatus netraucētai un labi koordinētai pārejai no pagaidu aizsardzības, kas apmierinās ES dzīvojošo personu vajadzības, vienlaikus ņemot vērā Ukrainas spējas un atjaunošanas vajadzības.

No pagaidu aizsardzības rakstura izriet arī nepieciešamība izvairīties no riskiem dalībvalstu patvēruma sistēmām, kuras citādi nevarētu apstrādāt lielu skaitu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, neapdraudot to efektīvu darbību. Plānojot pāreju no pagaidu aizsardzības, šis apsvērums ir ļoti svarīgs, lai nodrošinātu, ka pagaidu aizsardzības izbeigšana nākotnē novērs nelabvēlīgu ietekmi uz valstu patvēruma sistēmām.

Turpmāk ES ir vajadzīga vienota pieeja. Mūsu pieejai ir jālīdzsvaro dalībvalstu intereses, to cilvēku intereses, kuri meklē patvērumu ES, un Ukrainas intereses, vienlaikus nodrošinot paredzamību, stabilitāti un līdzsvarotāku ietekmi visās dalībvalstīs. Vienota Eiropas pieeja arī ļauj mums pilnībā ņemt vērā Ukrainas valdības viedokli un valsts atjaunošanas vajadzības.

Šajā sakarā Komisija ierosina koordinētu pasākumu kopumu, lai pārietu no pagaidu aizsardzības uz citu juridisko statusu, kā arī lai atbalstītu cilvēkus, kuri vēlas doties mājās, kad situācija to ļaus. Zinot, kas notiks, kad beigsies pagaidu aizsardzība, nodrošinot iespējas turpināt likumīgu uzturēšanos ES, kā arī iespējas atgriezties mājās, personas, kurām ir pagaidu aizsardzība, varētu izdarīt apzinātu izvēli par savu nākotni, vienlaikus nodrošinot juridisko noteiktību attiecībā uz viņu statusu.

Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, Komisija ierosina Padomes ieteikumā galveno uzmanību pievērst četriem pasākumu kopumiem, lai:

- 1) veicinātu un atvieglotu pāreju uz citu juridisko statusu jau pirms pagaidu aizsardzības beigām;
- 2) pavērtu ceļu netraucētai un ilgtspējīgai reintegrācijai Ukrainā;
- 3) nodrošinātu informācijas sniegšanu pārvietotajām personām un
- 4) nodrošinātu koordināciju, uzraudzību un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un ar Ukrainas iestādēm.

Pasākumi, lai veicinātu un atvieglotu pāreju uz citu juridisko statusu vēl pirms pagaidu aizsardzības beigām

Pagaidu aizsardzība sākotnēji tika aktivizēta, lai sniegtu tūlītēju palīdzību personām, kuras bēg no Krievijas agresijas kara pret Ukrainu, nodrošinot, ka dalībvalstu patvēruma sistēmas netiek pārslogotas ar lielu starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaitu, un novēršot risku, ka dalībvalstis nevar apstrādāt pieteikumus, negatīvi neietekmējot to efektīvu darbību to personu interesēs, kuras lūdz aizsardzību. Daudzas pārvietotās personas, kuras ir saņēmušas pagaidu aizsardzību, jau vairākus gadus atrodas ES un ir integrējušās savā uzņēmējā sabiedrībā, apgūstot valodu, atrodot darbu un iesaistoties izglītībā.

Tādēļ būtu lietderīgi šīm personām piedāvāt iespēju – un tās mudināt – pāriet uz valsts juridisko statusu, kas labāk atspoguļo viņu faktisko situāciju Savienībā. Tās varētu būt, piemēram, uzturēšanās atļaujas, kuru pamatā ir nodarbinātība, izglītība, pētniecība, ģimenes apstākļi, vai attiecīgā gadījumā valsts pastāvīgā iedzīvotāja statuss. Tajā pašā laikā var būt arī citas personas, kuru situācijai neatbilst neviena no esošajām valsts atļaujām. Dažas dalībvalstis izstrādā tā sauktās “kopējās” atļaujas, kas paredz izsniegt vienu un to pašu atļauju visām personām, kurām ir piešķirta pagaidu aizsardzība neatkarīgi no viņu individuālajiem apstākļiem un kuras vismaz noteiktu laiku ir dzīvojušas uzņēmējā dalībvalstī. Šie valsts statusi varētu nodrošināt lielāku stabilitāti nekā reizi gadā pagarinātā pagaidu aizsardzība.

Būtu jāizstrādā vai jāuzlabo arī informācijas sniegšana, lai veicinātu šo pāreju uz citiem statusiem, jo personām, kurām ir pagaidu aizsardzība, ir svarīgi izprast šādu statusu priekšrocības un savas tiesības, pārejot uz šādām uzturēšanās atļaujām, kā arī saņemt apliecinājumu, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanai būs alternatīvas.

Lai atbalstītu to personu pāreju uz citu juridisko statusu, kurām ir pagaidu aizsardzība, un šajos ārkārtas apstākļos piedāvātu tām alternatīvas iespējas, dalībvalstīm būtu jāļauj personām, kurām ir pagaidu aizsardzība, jo īpaši, ja pāreja uz valsts juridisko statusu nav iespējama, un kuras citādi atbilstu citam statusam, pamatojoties uz ES tiesību aktiem¹, pieteikties atļaujām, ko reglamentē Zilās kartes direktīva², Vienotās atļaujas direktīva³ un

¹ ES likumīgās migrācijas direktīvas nepiemēro trešo valstu valstspiederīgajiem, pamatojoties tikai uz to, ka viņi ir personas, kurām dalībvalstī ir pagaidu aizsardzība saskaņā ar Padomes Direktīvu 2001/55/EK.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2021/1883 (2021. gada 20. oktobris) par trešo valstu valstspiederīgo iecelšanas un uzturēšanās nosacījumiem augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkā un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2009/50/EK (OV L 382, 28.10.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj>).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1233 (2024. gada 24. aprīlis) par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā

Studentu un pētnieku direktīva⁴. Tas ir iespējams ar nosacījumu, ka tām vienlaikus nebūtu šāda statusa ar atļauju, kas piešķirta saskaņā ar minētajām direktīvām.

Dalībvalstīm pēc iespējas drīzāk un ne vēlāk kā atļaujas pieteikuma iesniegšanas brīdī būtu jāinformē personas, kurām ir pagaidu aizsardzība, par atšķirību starp tiesībām, kas piešķirtas saskaņā ar pagaidu aizsardzību, un tiesībām, kas piešķirtas saskaņā ar šīm direktīvām. Dalībvalstīm pēc iespējas drīzāk un ne vēlāk kā pieteikuma iesniegšanas brīdī būtu arī jāinformē šīs personas, ka tās nevar vienlaikus izmantot pagaidu aizsardzību un saņemt atļauju saskaņā ar šīm direktīvām.

Pasākumi, kas pavērtu ceļu netraucētai un ilgtspējīgai reintegrācijai Ukrainā

Tā kā dalībvalstis ir gatavas iespējamai pagaidu aizsardzības pakāpeniskai izbeigšanai, ir būtiski nodrošināt, ka atgriešanās mājās un reintegrācija Ukrainā notiek sakārtoti un humāni, atbalstot tos, kuri vēlas un spēj atgriezties Ukrainā, vienlaikus ņemot vērā viņu atšķirīgos individuālos apstākļus. Patiešām, daži jau var plānot atgriezties mājās īstermiņā, savukārt citiem var būt vajadzīgs vairāk laika, ņemot vērā viņu īpašos apstākļus.

Turklāt pat miera situācijā Ukrainai būs vajadzīgs laiks, lai tā atjaunotu savas spējas uzņemt atpakaļ visas kara dēļ pārvietotās personas. Ukrainai ir vajadzīgs cilvēkkapitāls, un tā strādā pie tā, lai nodrošinātu apstākļus, kas atvieglotu ES uzņemto ukraiņu atgriešanos. Tāpēc ir svarīgi apsvērt Ukrainas spēju ilgtspējīgā veidā reintegrēt visas kara dēļ pārvietotās personas. Lai palīdzētu Ukrainai tās centienos, process būtu jāpārvalda pakāpeniski, un tajā būtu jāņem vērā Ukrainas problēmas, jo īpaši, lai apmierinātu neaizsargātu personu īpašās vajadzības. Pagaidu aizsardzības direktīvā ir paredzēti vairāki noteikumi, kas piedāvā iespējas risināt šāda veida situācijas.

Direktīvas 21. panta 1. punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai dotu iespēju brīvprātīgi atgriezties personām, kurām ir pagaidu aizsardzība vai kuru pagaidu aizsardzība ir beigusies, lai atvieglotu viņu atgriešanos, pilnībā respektējot cilvēka cieņu. Šajā sakarā dalībvalstīm būtu jāatļauj pašfinansēti **izpētes apmeklējumi Ukrainā**. Šie apmeklējumi var būt kā uzticības veicināšanas pasākumi personām, kuras saņem pagaidu aizsardzību un kuras apsver došanos mājās, palīdzot tām pieņemt uz informāciju balstītus lēmumus, kas atbalsta viņu atgriešanās Ukrainā ilgtspēju. Izpētes apmeklējumi var palīdzēt šīm personām pārbaudīt ģimeni vai īpašumu, novērtēt postījumu līmeni viņu kopienās un kopumā – vispārējos apstākļus viņu izcelsmes valstī.

Raitas pārejas no pagaidu aizsardzības kontekstā dalībvalstīm būtu jāizveido strukturētāka pieeja izpētes apmeklējumu veicināšanai. Tomēr ir svarīgi, lai gadījumos, kad dalībvalstis atļauj izpētes apmeklējumus, šādu apmeklējumu parametri, nosacījumi un prasības tiktu noteikti, saskaņoti ar citām dalībvalstīm un paziņoti pārredzamā veidā. Šim nolūkam dalībvalstīm būtu jāizveido kontaktpunkti. Ir svarīgi arī ņemt vērā, ka var būt personas, kurām

dalībvalstī uzturas likumīgi (OV L, 2024/1233, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/801 (2016. gada 11. maijs) par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos pētniecības, studiju, stažēšanās, brīvprātīga darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un viesaukles darba nolūkā (OV L 132, 21.5.2016., 21. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj>).

ir pagaidu aizsardzība un kuras pašas nespēs organizēt un finansēt izpētes apmeklējumus, un tādā gadījumā dalībvalsts var apsvērt šādu izpētes apmeklējumu organizēšanu un atbalstīšanu.

Kā daļa no pasākumiem, kuru mērķis ir padarīt iespējamu to personu brīvprātīgu atgriešanos, kurām ir bijusi pagaidu aizsardzība, dalībvalstīm būtu jāizveido **brīvprātīgas atgriešanās programmas**. Tās nav uzskatāmas par programmām saskaņā ar Atgriešanas direktīvu, jo attiecīgās personas likumīgi uzturas uzņēmējā dalībvalstī līdz pagaidu aizsardzības beigām un tāpēc atgriešanas lēmums nav vajadzīgs. Tās ir programmas, kas varētu nodrošināt ilgtspējīgu, pakāpenisku un sakārtotu atgriešanos mājās tiem, uz kuriem iepriekš attiecās pagaidu aizsardzība dalībvalstī, ņemot vērā Ukrainas, kā arī pārvietoto personu vajadzības un spējas.

Ņemot vērā situācijas sarežģītību un palikušos, tostarp iekšzemē pārvietotās personas, brīvprātīgas atgriešanās programmas būtu jāizstrādā tā, lai atbalstītu sociālo kohēziju Ukrainā un tādējādi sniegtu labumu vietējai sabiedrībai, nevis individualizētu pabalstu pakešu veidā. Šā iemesla dēļ, izstrādājot un īstenojot šādas brīvprātīgas atgriešanās programmas, būtiska nozīme būtu ciešai koordinācijai ar Ukrainas iestādēm.

Ukrainai paredzēto investīciju satvaram⁵ būs izšķiroša nozīme cilvēkkapitāla saglabāšanā un atgriešanās apstākļu radīšanā. Izglītība, mājokļi, veselības aprūpe, aprūpes ekonomika un sociālā aizsardzība ir prioritārās jomas. Pašreizējie projekti atbalsta pašvaldību infrastruktūras atjaunošanu un palīdz finansēt kara skartos uzņēmumus. Jaunas investīciju programmas, kas pieņemtas 2025. gada martā, atbalstīs mājokļu vajadzības, un turpmākie uzaicinājumi ietvers piekļuvi finansējumam un darbvietām neaizsargātām grupām, tostarp personām, kas atgriežas. Šīm brīvprātīgas atgriešanās programmām vajadzētu būt visaptverošām un labi izziņotām. Dalībvalstīm būtu jānosaka atbilstības nosacījumi personām, kas var gūt labumu no šādām programmām. Lai ierobežotu iespējamās ļaunprātīgas izmantošanas risku, personām, kas izlemj izmantot šo iespēju, vajadzētu būt pienākumam reģistrēties brīvprātīgas atgriešanās programmā.

Dalībvalstu izveidotajām brīvprātīgas atgriešanās programmām vajadzētu būt ierobežotām un noteiktām ilgumam pēc tam, kad ir beigusies pagaidu aizsardzība. Būtu svarīgi starp ES dalībvalstīm un ar Ukrainas iestādēm koordinēt brīvprātīgas atgriešanās programmu sākotnējo ilgumu. Iespējamais ilgums līdz vienam gadam palīdzētu koordinēt sadarbību ar Ukrainas iestādēm, lai apmierinātu attiecīgo personu vajadzības, kad tās reintegrējas Ukrainas kopienās, piemēram, izmitināšanas vai mājokļa noteikšanu, nodarbinātību vai piekļuvi pamatpakalpojumiem un infrastruktūrai, tostarp medicīniskajai aprūpei.

Tā kā apstākļi uz vietas no šā brīža līdz pagaidu aizsardzības beigām var mainīties, dalībvalstīm savā starpā un ar Ukrainas iestādēm būtu arī jākoordinē brīvprātīgas atgriešanās programmu ilgums un cita vai pagarināta brīvprātīgas izceļošanas perioda noteikšana brīvprātīgas atgriešanās programmām, ja paredzētais laiks nav pietiekams, lai nodrošinātu pakāpenisku un ilgtspējīgu reintegrāciju Ukrainā.

Turklāt direktīvas 21. panta 3. punkts ļauj *individuāli paplašināt* dalībvalstu pienākumus tiem, uz kuriem attiecas pagaidu aizsardzība un kuri gūst labumu no brīvprātīgas atgriešanās

⁵ Ukrainai paredzēto investīciju satvars (*UIF*) ir daļa no Ukrainas mehānisma 50 miljardu EUR apmērā, kas paredzēts, lai piesaistītu publiskās un privātās investīcijas Ukrainas atveseļošanai un rekonstrukcijai. Tam ir piešķirti finanšu instrumenti par kopējo summu 9,3 miljardi EUR, no kuriem 7,8 miljardi EUR ir aizdevumu garantijas un 1,5 miljardi EUR – apvienots finansējums. Tā mērķis ir piesaistīt investīcijas 40 miljardu EUR apmērā atveseļošanai, rekonstrukcijai un modernizācijai.

programmas. Lai mazinātu administratīvo slogu, ko rada pagarinājumi katrā atsevišķā gadījumā, dalībvalstīm visas ar pagaidu aizsardzību saistītās tiesības saskaņā ar 21. panta 3. punktu būtu jāattiecinā uz tiem, kas ir iekļauti brīvprātīgas atgriešanās programmā, līdz dienai, kad notiek atgriešanās Ukrainā, vai līdz brīvprātīgai izceļošanai paredzētā laikposma beigām saskaņā ar programmu. Turklāt, lai nodrošinātu nepārtrauktību un izvairītos no situācijām, kad personas, kas saņēmušas pagaidu aizsardzību, tūlīt pēc pagaidu aizsardzības beigām uzturas nelikumīgi, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka personas, kas saņēmušas pagaidu aizsardzību, var likumīgi uzturēties dalībvalsts teritorijā laikposmā starp pagaidu aizsardzības beigām un termiņu, kurā minētās personas var reģistrēties brīvprātīgas atgriešanās programmā.

Direktīvā ir ietverti arī noteikumi attiecībā uz situācijām, kad personas varētu nebūt spējīgas atgriezties īpašu apstākļu, proti, veselības stāvokļa, dēļ. Saskaņā ar direktīvas 23. panta 1. punktu dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus attiecībā uz to personu uzturēšanās apstākļiem, kurām ir bijusi pagaidu aizsardzība un kuras veselības stāvokļa dēļ nevar ceļot, piemēram, ja ārstēšanās pārtraukuma gadījumā varētu rasties nopietnas nelabvēlīgas sekas. Šis pasākums nodrošinātu viņu pastāvīgu likumīgu uzturēšanos un drošības tīklu personām, kuru veselības vai citi personīgie apstākļi liedz tām ceļot.

Kara seku dēļ ir iespējams, ka pēc pagaidu aizsardzības beigām Ukraina nespēs apmierināt to personu vajadzības, kurām ir dažas konkrētas neaizsargātības, arī ar veselību nesaistītas. Iedvesmojoties no direktīvas 23. panta 1. punkta, dalībvalstis būtu jāmudina paredzēt iespējas ļaut turpināt likumīgi uzturēties arī citām neaizsargātām personām, uz kurām neattiecas pāreja uz citiem statusiem vai iespēja, ko direktīva jau piedāvā saskaņā ar 21. un 23. pantu, un kuru individuālā situācija varētu neļaut atgriezties (piemēram, tāpēc, ka tām ir cita veida neaizsargātība, ko Ukraina nespēj nodrošināt tūlīt pēc pagaidu aizsardzības beigām). Tas arī veicinātu ilgtspējīgu, pakāpenisku un sakārtotu pāreju gan grūtībās nonākušām personām, gan Ukrainai.

Turklāt saskaņā ar Pagaidu aizsardzības direktīvas 23. panta 2. punktu dalībvalstis var atļaut turpināt uzturēties ģimenēm, kurās ir nepilngadīgi bērni, kas dalībvalstī apmeklē skolu, ļaujot šiem bērniem pabeigt kārtējo mācību laikposmu. Būtu jāveicina šā noteikuma izmantošana.

Pasākumi, lai nodrošinātu informācijas sniegšanu pārvietotajām personām

Daudzi no iepriekš minētajiem pasākumiem paredz, ka pārvietotās personas ir pienācīgi jāinformē, lai palīdzētu tām izdarīt apzinātu izvēli, pilnībā pārzinot faktus. Šajā sakarā ir svarīgi, lai dalībvalstis izveidotu vajadzīgās struktūras un procedūras, tostarp izmantojot informācijas kampaņas, vienlaikus maksimāli izmantojot esošos instrumentus un kanālus, lai izvairītos no centienu dublēšanās.

Turklāt pēc Ukrainas Nacionālās vienotības ministra iniciatīvas⁶ izveidot centrus dalībvalstīs, lai uzturētu saikni ar ukraiņiem, kas dzīvo ārvalstīs, dažas dalībvalstis ir izrādījušas interesi un pašlaik savā teritorijā veido vienotības centrus.

Šie vienotības centri būs daudzfunkcionāli informācijas centri gan pārvietoto personu integrācijai uzņēmējvalsts sabiedrībā, gan atgriešanai mājās uz Ukrainu. Šajā kontekstā un lai racionalizētu notiekošos centienus, šādus vienotības centrus varētu izmantot arī, lai sniegtu informāciju par pāreju uz valsts statusu, izpētes apmeklējumiem Ukrainā un brīvprātīgas

⁶ Ukrainas Ministru kabineta 2025. gada janvāra noteikumi Nr. 2113.

atgriešanās programmām, lai palīdzētu garantēt, ka visi lēmumi par pārvietotajām personām tiek pieņemti, pilnībā pārzinot faktus, saskaņā ar Padomes Direktīvas 2001/55/EK 21. panta 1. punktu.

Lai atbalstītu vienotības centru izveidi, dalībvalstis var izmantot savas Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (*AMIF*) programmas, tostarp papildu piešķirumus, kas izriet no daudzgadu finanšu shēmas pārskatīšanas un valsts programmu vidusposma pārskatīšanas. Šajā nolūkā tās var arī saņemt atbalstu no starptautiskām organizācijām un trešām valstīm, un tās tiek mudinātas iekļaut šo organizāciju piedāvātās zināšanas, spējas un tīklus savos individuālajos plānos par vienotā centra koncepcijas īstenošanu.

Pasākumi, lai nodrošinātu koordināciju, uzraudzību un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un ar Ukrainas iestādēm

Ir ļoti svarīgi nodrošināt koordinētu pieeju starp dalībvalstīm un ar Ukrainas iestādēm attiecībā uz ierosināto pasākumu īstenošanu. Šajā sakarā dalībvalstīm būtu jāizmanto esošās struktūras, lai koordinētu, apmainītos ar informāciju un uzraudzītu situāciju uz vietas, tostarp Solidaritātes platformā, kurā Ukrainas iestādes vajadzības gadījumā tiks aicinātas piedalīties.

Lai gan *Eurostat* sagatavo oficiālo Eiropas statistiku par pagaidu aizsardzību, lai nodrošinātu savlaicīgu situācijas ainu operatīvos nolūkos, dalībvalstīm ir regulāri jāatjaunina savi dati Pagaidu aizsardzības reģistrācijas platformā, tostarp skaitļi par neaktīvām reģistrācijām. Tā kā pāreja no pagaidu aizsardzības izraisīs būtiskas izmaiņas pārvietoto personu statusā, ir būtiski gūt precīzu un aktuālu priekšstatu par situācijas attīstību. Tādējādi dalībvalstīm būtu regulāri jāaugšupielādē precīzi un savlaicīgi dati Pagaidu aizsardzības reģistrācijas platformā, tostarp skaitļi par neaktīvām reģistrācijām.

- **Saskanība ar spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Šā priekšlikuma mērķis ir koordinēti pavērt ceļu pārejai no pagaidu aizsardzības un ļaut dalībvalstīm iepriekš sagatavoties turpmākajām darbībām, vienlaikus nodrošinot skaidrību par to juridisko statusu personām, kas bēg no kara Ukrainā.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Šis priekšlikums palīdz dalībvalstīm apmierināt to personu vajadzības, kuras bēg no kara Ukrainā, un palīdzēt Ukrainai tās centienos reintegrēt personas, kas atgriežas mājās.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD) un jo īpaši tā 78. panta 1. punkts, 79. panta 1. punkts, kā arī 292. panta pirmais un otrais teikums, kas ļauj Padomei pieņemt ieteikumus. Saskaņā ar šo noteikumu Padome rīkojas pēc Komisijas priekšlikuma tajos gadījumos, kad Līgumos ir paredzēts, ka Padome pieņem lēmumus pēc Komisijas priekšlikuma.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

LESD V sadaļā “Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa” Eiropas Savienībai tiek piešķirtas zināmas pilnvaras šajos jautājumos. Šīs pilnvaras ir jāīsteno saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantu, proti, Savienība rīkojas tikai atbilstīgā apmērā un vienīgi tad, ja paredzētās darbības mērķus nevar pietiekami labi sasniegt dalībvalstis vienas pašas un tāpēc ierosinātās darbības mēroga vai iedarbības dēļ tie ir labāk sasniedzami Eiropas Savienības līmenī.

Situācija Ukrainā, ko izraisījis Krievijas agresijas karš, joprojām ietekmē visu ES. Eiropas Savienība ir reaģējusi uz šo situāciju ar vēl nepieredzētu un vienotu reakciju. Tas liecina, ka joprojām ir vajadzīgi ES risinājumi un ES atbalsts, kā arī cieša koordinācija ES līmenī, jo visām dalībvalstīm ir pastāvīgi kopīgi efektīvi jāreaģē uz situāciju un jānodrošina, ka visā Savienībā tiek piemēroti vienādi standarti un saskaņots tiesību kopums attiecībā uz 4,3 miljoniem cilvēku, kuri pašlaik uzturas Savienībā.

Ir skaidrs, ka atsevišķu dalībvalstu veiktie pasākumi nevar pietiekami apmierināt vajadzību pēc kopējas ES pieejas pārejai no pagaidu aizsardzības, kas nepārprotami ir visai ES kopīgs uzdevums, ņemot vērā to, ka atsevišķas darbības, ko veic viena dalībvalsts, ietekmēs darbības – arī iespējamo sekundāro kustību – citās dalībvalstīs. Ir vajadzīga vienota pieeja, ko nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs un kam ir nepieciešama dalībvalstu kolektīva atbildība, un šā ierosinātā Padomes ieteikuma mēroga un iedarbības dēļ to var labāk sasniegt un koordinēt Savienības līmenī, kā norādījušas arī pašas dalībvalstis. Tāpēc Savienībai ir jārīkojas, un tā var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. panta 3. punktā noteikto subsidiaritātes principu.

- **Proporcionalitāte**

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. panta 4. punktā noteikto proporcionalitātes principu ierosinātajā Padomes ieteikumā ir paredzēta koordinēta pāreja no pagaidu aizsardzības attiecīgo pārvietoto personu interesēs un lai izvairītos no iespējamām negatīvām sekām, ko rada atšķirīgas vai nekonsekventas pieejas, kuras izmanto atsevišķas dalībvalstis. Šis priekšlikums paredz samērīgus izvirzīto mērķu sasniegšanas pasākumus, kas nepārsniedz nepieciešamo.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Izvēlētais instruments ir Komisijas priekšlikums Padomes ieteikumam, kurš ļautu nodrošināt koordinētu pieeju ES līmenī, kas nodrošina kolektīvo atbildību par dalībvalstu pasākumiem un nepieciešamo ES iestāžu atbalstu.

3. **EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI**

- **Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

[nepiemēro]

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Lai apkopotu uz pierādījumiem balstītu informāciju, Komisija regulāri apspriedās ar dalībvalstu iestādēm, attiecīgajām ES aģentūrām, Ukrainas iestādēm un starptautiskām organizācijām, vienlaikus uzturot informācijas apmaiņu ar nevalstiskajām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

Komisija sadarbībā ar Eiropas Savienības Padomes rotējošajām prezidentvalstīm dažādos forumos vairākkārt apspriedās ar dalībvalstīm par pagaidu aizsardzības nākotni, tostarp Padomes Imigrācijas, robežu un patvēruma stratēģiskajā komitejā (SCIFA), Patvēruma jautājumu darba grupā un Integrācijas, migrācijas un izraidīšanas jautājumu darba grupā 2024. gada aprīlī. Tajos dalībvalstis uzsvēra, ka ES līmenī ir jānodrošina koordinēta pieeja pārejai no pagaidu aizsardzības, kas papildinātu statusa turpmāku pagarināšanu līdz 2027. gada martam, lai garantētu laiku, kas vajadzīgs pakāpeniskai pārejai, vienlaikus nodrošinot skaidrību ES pārvietotajām personām.

SCIFA sanāksmē 2025. gada 10. aprīlī dalībvalstis arī pauda atbalstu pārejai no pagaidu aizsardzības Padomes ieteikuma veidā, kas aptver vismaz pāreju uz citu juridisko statusu un pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt pakāpenisku atgriešanos Ukrainā, lai garantētu dalībvalstu kolektīvo atbildību. Vienlaikus Komisija ir regulāri apspriedusies ar dalībvalstīm, kuras visvairāk ietekmē liela skaita no Ukrainas pārvietoto personu uzņemšana to teritorijā.

Solidaritātes platformā notika papildu diskusijas, kurās dalībvalstis atkārtoti uzsvēra, ka ir vajadzīga koordinēta pieeja pārejai no pagaidu aizsardzības, kas ir elastīga un kopīga Eiropas līmenī. Vienlaikus Komisija regulāri sazinājās ar Ukrainas iestādēm, lai labāk izprastu to vajadzības. Turklāt saskaņā ar Pagaidu aizsardzības direktīvas 3. pantu Komisija īpaši apspriedās ar UNHCR, kurš ir izvērtējis situāciju un sniedzis attiecīgu ieguldījumu, pamatojot nepieciešamību pēc kopīgas reakcijas ES līmenī, kas nodrošinātu skaidrību un pienācīgas tiesības un risinājumus pārvietotajām personām.

2025. gada martā 109 humānās palīdzības un pilsoniskās sabiedrības organizācijas publicēja kopīgu paziņojumu⁷ par no Ukrainas pārvietoto personu situāciju, attiecīgi aicinot Komisiju ierosināt pagaidu aizsardzības turpmāku pagarināšanu līdz 2027. gada martam, vienlaikus sniedzot skaidrību par pagaidu aizsardzības nākotni un no Ukrainas pārvietoto personu uzturēšanās statusu.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

[nepiemēro]

- **Ietekmes novērtējums**

[nepiemēro]

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

[nepiemēro]

- **Pamattiesības**

Šajā priekšlikumā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 1., 7., 18., 19., 24., 25. un 26. pantā, kā arī saistības, kas paredzētas starptautiskajās tiesībās, tostarp 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencijā par bēgļu statusu, kura grozīta ar 1967. gada 31. janvāra Ņujorkas protokolu.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Kopš Krievijas agresijas kara pret Ukrainu sākuma finansējuma vajadzības, kas saistītas ar Pagaidu aizsardzības direktīvas piemērošanu, ir iekļautas spēkā esošo 2014.–2020. gada un 2021.–2027. gada ES finansēšanas instrumentu budžetā, jo īpaši attiecīgajos iekšlietu fondos un kohēzijas politikā⁸.

Turklāt no AMIF tematiskā mehānisma un Integrētās robežu pārvaldības fonda (BMVI) tematiskā mehānisma ārkārtas palīdzībai tika darīti pieejami 400 miljoni EUR, lai atbalstītu no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma visvairāk skartās dalībvalstis⁹.

⁷ Trīs gadi kopš Pagaidu aizsardzības direktīvas aktivizēšanas no ārkārtas situācijas līdz ilgtermiņa risinājumiem.

⁸ Kohēzijas rīcība bēgļu atbalstam Eiropā, tā sauktā “CARE” pakete (CARE, CARE-plus un Fast-CARE).

⁹ Ārkārtas palīdzība tika piešķirta desmit dalībvalstīm (PL, CZ, RO, HU, LT, LV, EE, BG, SK un CY).

Komisija 2025. gada pavasarī paziņoja, ka tiks darīti pieejami 3 miljardi EUR, lai līdz 2027. gada beigām finansiāli atbalstītu dalībvalstis pakta īstenošanā un pagaidu aizsardzības saņēmēju uzņemšanā no Ukrainas. Dalībvalstis var arī izmantot piešķirumus, attiecībā uz kuriem tās kvalificējās *AMIF* vidusposma pārskatīšanā, lai segtu vajadzības, kas saistītas ar pagaidu aizsardzību.

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzīšanas, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

[nepiemēro]

- **Skaidrojošie dokumenti (direktīvām)**

[nepiemēro]

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS

par koordinētu pieeju pārejai no pagaidu aizsardzības pārvietotajām personām no Ukrainas

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 78. panta 1. punktu, 79. panta 1. punktu un 292. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- 1) Pagaidu aizsardzība, kas pārvietotajām personām no Ukrainas, kuras Krievijas militārās agresijas dēļ nevar atgriezties savā izcelsmes valstī vai reģionā, ieviesta ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 un pagarināta ar Padomes Īstenošanas lēmumiem (ES) 2023/2409¹⁰, (ES) 2024/1836¹¹ un (ES) 2025/...¹², ir spēkā līdz 2027. gada 4. martam. Lai gan pagaidu aizsardzība joprojām apliecina Savienības vienotību un solidaritāti ar Ukrainas tautu, tā pēc būtības ir pagaidu aizsardzība. Tāpēc ir jāsagatavojas pakāpeniskai, ilgtspējīgai un labi koordinētai pārejai no minētā statusa tajā laikā, kad apstākļi Ukrainā veicinās pagaidu aizsardzības izbeigšanu, vienlaikus ņemot vērā Ukrainas spējas un atjaunošanas vajadzības.
- 2) Saistībā ar diskusijām par pagaidu aizsardzības nākotni dalībvalstis ir aicinājušas īstenot šādu koordinētu pieeju Savienības līmenī. Pamatojoties uz dalībvalstu pieredzi pēc Padomes Direktīvas 2001/55/EK aktivizēšanas, ir ļoti svarīgi visā šajā procesā garantēt kolektīvo un kopīgu atbildību starp visām dalībvalstīm Savienības līmenī.
- 3) Viens no Direktīvas 2001/55/EK aktivizēšanas mērķiem bija novērst to, ka dalībvalstu patvēruma sistēmas kļūst pārslogotas un nespēj apstrādāt lielu skaitu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, nekaitējot to efektīvai darbībai to personu interesēs, kuras lūdz aizsardzību. Šis jautājums joprojām ir ļoti svarīgs, plānojot pāreju no pagaidu aizsardzības. Turklāt pat miera situācijā Ukrainai būs vajadzīgs laiks, lai tā varētu atjaunot savas spējas uzņemt atpakaļ visas kara dēļ pārvietotās personas. Tāpēc, lai atbalstītu Ukrainas centienus reintegrēt pārvietotās personas, ir svarīgi, lai process tiktu pārvaldīts elastīgi, pakāpeniski un ņemot vērā attiecīgo personu individuālo situāciju. Tāpēc šajā pārejā būtu jāņem vērā to personu vajadzības, kuras pašlaik

¹⁰ Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2023/2409 (2023. gada 19. oktobris), ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību (OV L, 2023/2409, 24.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

¹¹ Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2024/1836 (2024. gada 25. jūnijs), ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību (OV L, 2024/1836, 3.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

¹² Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2025/... (...), ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību (OV L, ..., ELI: ...).

saņem pagaidu aizsardzību, un Ukrainas vajadzības, vienlaikus saglabājot dalībvalstu patvēruma sistēmu integritāti.

- 4) Daudzas pārvietotās personas, kuras ir saņēmušas pagaidu aizsardzību, jau vairākus gadus atrodas Savienībā un ir integrējušās savā uzņēmējā sabiedrībā, apgūstot valodu, atrodot darbu un iesaistoties izglītībā. Tāpēc ir lietderīgi tām piedāvāt iespēju pāriet uz valsts juridisko statusu, kas labāk atspoguļo viņu faktisko situāciju Savienībā jau tagad, ja ir izpildīti nosacījumi likumīgas uzturēšanās turpināšanai citu iemeslu dēļ. Tās varētu būt, piemēram, uzturēšanās atļaujas, kuru pamatā ir nodarbinātības, izglītības, pētniecības vai ģimenes apsvērumi. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāveicina un jāatvieglo šī pāreja, arī sniedzot skaidru informāciju, lai palīdzētu attiecīgajām personām izprast priekšrocības un tiesības, ko piešķir šīs uzturēšanās atļaujas, salīdzinājumā ar pagaidu aizsardzību un starptautisko aizsardzību.
- 5) Lai atbalstītu to personu pāreju uz citu juridisko statusu, kurām ir pagaidu aizsardzība, un šajos ārkārtas apstākļos piedāvātu tām alternatīvas iespējas, dalībvalstīm būtu jāļauj personām, kuras saņem pagaidu aizsardzību, jo īpaši, ja piekļuve valsts statusam nav iespējama, un kuras citādi atbilstu citam statusam, pamatojoties uz ES tiesību aktiem, pieteikties uz atļaujām, ko reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/801¹³, (ES) 2021/1883¹⁴ un (ES) 2024/1233¹⁵. Tas ir iespējams ar nosacījumu, ka tām vienlaikus nav pagaidu aizsardzības statusa un atļaujas, kas piešķirta saskaņā ar minētajām direktīvām. Attiecīgi dalībvalstīm pēc iespējas drīzāk un ne vēlāk kā atļaujas pieteikuma iesniegšanas brīdī būtu jāinformē personas, kurām ir pagaidu aizsardzība, par atšķirību starp tiesībām, kas piešķirtas saskaņā ar pagaidu aizsardzības statusu un saskaņā ar minētajām direktīvām. Dalībvalstīm pēc iespējas drīzāk un ne vēlāk kā pieteikuma iesniegšanas brīdī būtu arī jāinformē šīs personas, ka tās nevar vienlaikus izmantot pagaidu aizsardzību un saņemt atļauju saskaņā ar šīm direktīvām.
- 6) Lai dalībvalstis būtu gatavas iespējamai pagaidu aizsardzības izbeigšanai, ir būtiski nodrošināt, ka atgriešanās mājās un reintegrācija Ukrainā notiek sakārtoti un humāni un ņemot vērā pārvietoto personu atšķirīgos individuālos apstākļus, atbalstot tos, kuri vēlas un spēj atgriezties Ukrainā. Lai gan dažas personas jau var plānot atgriezties mājās īstermiņā, citām var būt vajadzīgs vairāk laika, ņemot vērā viņu īpašos apstākļus. Ir svarīgi arī apsvērt Ukrainas spēju ilgtspējīgā veidā reintegrēt visas kara dēļ pārvietotās personas. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāpieņem pasākumi, kas paver ceļu netraucētai un ilgtspējīgai reintegrācijai Ukrainā, ņemot vērā visus šos apsvērumus, pilnībā izmantojot un paplašinot instrumentus, kas jau paredzēti Padomes Direktīvas 2001/55/EK 21. un 23. pantā.

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/801 (2016. gada 11. maijs) par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos pētniecības, studiju, stažēšanās, brīvprātīga darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un viesaukles darba nolūkā (OV L 132, 21.5.2016., 21. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj>).

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2021/1883 (2021. gada 20. oktobris) par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkā un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2009/50/EK (OV L 382, 28.10.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj>).

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1233 (2024. gada 24. aprīlis) par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā dalībvalstī uzturas likumīgi (OV L, 2024/1233, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>).

- 7) Tiem, kas apsver iespēju atgriezties Ukrainā, vajadzētu būt iespējai pieņemt uz informāciju balstītus lēmumus, kas arī atbalstītu viņu atgriešanas ilgtspēju. Raitas pārejas no pagaidu aizsardzības kontekstā dalībvalstīm būtu jāizveido strukturētāka pieeja pašfinansētu izpētes apmeklējumu veicināšanai, kā paredzēts Direktīvas 2001/55/EK 21. panta 1. punktā. Šie apmeklējumi varētu būt kā uzticības veicināšanas pasākums personām, kurām ir pagaidu aizsardzība, jo tie ļautu tām pārbaudīt ģimeni vai īpašumu vai novērtēt postījumu līmeni viņu kopienās un kopumā – vispārējos apstākļus Ukrainā. Lai palielinātu šo apmeklējumu efektivitāti un novērstu ļaunprātīgu izmantošanu, dalībvalstīm būtu jānosaka šādu apmeklējumu parametri, nosacījumi un prasības. Visas šādas prasības būtu jākoordinē ar citām dalībvalstīm un jānosaka un jāpaziņo pārredzamā veidā. Pēdējā minētajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāizveido kontaktpunkti. Ir svarīgi ņemt vērā, ka varētu būt personas, kuras pašas nevarēs veikt izpētes apmeklējumus. Šādos gadījumos dalībvalstis var apsvērt šādu izpētes apmeklējumu organizēšanu un atbalstīšanu.
- 8) Dalībvalstīm ir jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu iespēju brīvprātīgi atgriezties personām, kuru pagaidu aizsardzība ir beigusies. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāizveido brīvprātīgas atgriešanās programmas. Lai nodrošinātu šo programmu efektivitāti un izvairītos no ļaunprātīgas izmantošanas riska, programmām vajadzētu būt rūpīgi izstrādātām, visaptverošām un labi izziņotām, ņemot vērā Ukrainas vajadzības un spējas, kā arī Savienībā pārvietoto personu vajadzības un to personu situāciju, kuras palikušas Ukrainā, lai saglabātu sociālo kohēziju. Šā iemesla dēļ ikvienā šādā programmā prioritāte būtu jāpiešķir atbalstam reintegrācijai kopienās, kurām Ukrainā būs pieejams Savienības finansējums, nevis atsevišķām atbalsta paketēm. Būtu skaidri jānosaka atbilstības nosacījumi šādām programmām, un būtu jāprasa, lai personas, kuras plāno tās izmantot, tām piesakās. Dalībvalstis minēto programmu ietvaros varētu apsvērt iespēju palīdzēt organizēt izceļošanu, piemēram, gadījumos, kad liels skaits pārvietoto personu atgriežas vienā un tajā pašā Ukrainas teritorijā.
- 9) Lai gan šādām brīvprātīgas atgriešanās programmām vajadzētu būt ar ierobežotu un noteiktu termiņu, tām būtu jāatvēr pietiekami daudz laika, lai nodrošinātu pienācīgu koordināciju ar Ukrainas iestādēm nolūkā veicināt personu, kas atgriežas, pakāpenisku un pienācīgu integrāciju to kopienās, tostarp piekļuvi pamatpakalpojumiem un objektiem, piemēram, izmitināšanai, mājoklim vai medicīniskajai aprūpei. Šā iemesla dēļ un lai nodrošinātu, ka brīvprātīgās atgriešanās programmas sākotnējais ilgums tiek koordinēts ar visām dalībvalstīm un Ukrainas iestādēm, brīvprātīgas atgriešanās programmās būtu jāparedz izbraukšanas laikposms, kas ļauj sasniegt šos mērķus, proti, laikposms, kas, iespējams, nepārsniedz vienu gadu. Šajā laikposmā personām būtu jāļauj turpināt likumīgi uzturēties dalībvalstī. Tā kā laikā no šā brīža līdz pagaidu aizsardzības beigām apstākļi uz vietas var mainīties, ja paredzētais laiks nav pietiekams, lai nodrošinātu pakāpenisku un ilgtspējīgu reintegrāciju Ukrainā, dalībvalstīm būtu jākoordinē rīcība savā starpā un ar Ukrainas iestādēm, lai saskaņā ar brīvprātīgas atgriešanās programmām noteiktu atšķirīgu vai pagarinātu brīvprātīgas izceļošanas laikposmu.
- 10) Lai samazinātu administratīvo slogu, kas saistīts ar uzturēšanās atļauju izsniegšanu katrā atsevišķā gadījumā personām, kuras ir reģistrējušās brīvprātīgas atgriešanās programmās, dalībvalstīm būtu jāizmanto Direktīvas 2001/55/EK 21. panta 3. punktā paredzētā iespēja ļaut personām, kas saņēmušas pagaidu aizsardzību un izmanto brīvprātīgas atgriešanās programmu, paplašināt Direktīvas 2001/55/EK III nodaļa noteiktās ar pagaidu aizsardzību saistītās tiesības, attiecinot tās arī uz personām, kurām

ir bijusi pagaidu aizsardzība pēc pagaidu aizsardzības termiņa beigām līdz atgriešanās dienai Ukrainā vai brīvprātīgai izceļošanai paredzētā laikposma beigām saskaņā ar brīvprātīgas atgriešanās programmu. Turklāt, lai nodrošinātu nepārtrauktību un izvairītos no situācijām, kad personas tūlīt pēc pagaidu aizsardzības beigām uzturas nelikumīgi, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka personas, kas saņēmušas pagaidu aizsardzību, var likumīgi uzturēties dalībvalsts teritorijā laikposmā starp pagaidu aizsardzības beigām un termiņu, kurā minētās personas var reģistrēties brīvprātīgas atgriešanās programmā.

- 11) Ir iespējams, ka pēc pagaidu aizsardzības beigām Ukraina nespēs apmierināt to personu vajadzības, kurām ir dažas konkrētas neaizsargātības, arī ar veselību nesaistītas. Lai nodrošinātu ilgtspējīgu atgriešanos mājās, ņemot vērā Ukrainas spēju apmierināt konkrētu grupu vajadzības, dalībvalstīm Direktīvas 2001/55/EK 23. panta 1. punkts būtu jāpiemēro arī personām, kuras pakļautas neaizsargātībai, kas nav saistīta ar veselības stāvokli, un jāveic vajadzīgie pasākumi attiecībā uz nosacījumiem viņu likumīgas uzturēšanās turpināšanai. Attiecīgā gadījumā dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka uzturēšanās nosacījumos tiek ņemtas vērā attiecīgo personu īpašās vajadzības.
- 12) Dalībvalstīm būtu jāizmanto Direktīvas 2001/55/EK 23. panta 2. punktā paredzētās iespējas, lai ļautu personām uzturēties to teritorijā pēc pagaidu aizsardzības termiņa beigām, proti, ģimenēm, kuru bērni ir nepilngadīgie un apmeklē skolu dalībvalstī.
- 13) Lai garantētu pienācīgu informācijas sniegšanu un palīdzētu personām, kurām ir pagaidu aizsardzība, izdarīt apzinātu izvēli, pilnībā pārzinot faktus, ir svarīgi maksimāli izmantot esošos rīkus un kanālus un izvairīties no centienu dublēšanās. Šajā nolūkā, ja dalībvalstīs ir izveidoti vienotības centri, tie būtu jāizmanto, lai sniegtu informāciju par pāreju uz citu juridisko statusu, izpēti apmeklējumiem un brīvprātīgas atgriešanās programmām. Lai atbalstītu vienotības centrus, dalībvalstis var izmantot Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1147¹⁶, līdzekļus, tostarp papildu piešķirumus, kas izriet no daudzgadu finanšu shēmas vidusposma pārskatīšanas un dalībvalstu programmu vidusposma pārskatīšanas Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda ietvaros. Šim nolūkam varētu saņemt arī atbalstu no iekšējām organizācijām un trešām valstīm. Lai racionalizētu centienus, dalībvalstīm savos individuālajos plānos par vienotības centru izveidi būtu jāiekļauj starptautisko organizāciju piedāvātās zināšanas, spējas un tīkli.
- 14) Lai nodrošinātu koordinētu pieeju starp dalībvalstīm un ar Ukrainas iestādēm attiecībā uz šā ieteikuma īstenošanu, dalībvalstīm būtu jākoordinē, jāapmainās ar informāciju un jāuzrauga situācija uz vietas dažādos attiecīgos forumos, tostarp solidaritātes platformā, uz kuru vajadzības gadījumā tiks uzaicinātas Ukrainas iestādes.
- 15) Tā kā pāreja no pagaidu aizsardzības izraisīs būtiskas izmaiņas pārvietoto personu statusā, ir būtiski gūt precīzu priekšstatu par situācijas attīstību. Tāpēc dalībvalstīm būtu regulāri un savlaicīgi jāatjaunina savi pagaidu aizsardzības dati Pagaidu aizsardzības reģistrācijas platformā, tostarp dati par neaktīvām reģistrācijām.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1147 (2021. gada 7. jūlijs), ar ko izveido Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (OV L 251, 15.7.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj>).

- 16) [Saskaņā ar 3. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Īrija [ar (...) vēstuli]] ir paziņojusi, ka vēlas piedalīties šā ieteikuma pieņemšanā un piemērošanā.]

VAI

[Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, un neskarot minētā protokola 4. pantu, Īrija nepiedalās šā [akta] pieņemšanā un šis akts tai nav saistošs un nav jāpiemēro.]

- 17) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Dānija nepiedalās šā ieteikuma pieņemšanā, un Dānijai šis ieteikums nav jāpiemēro,

AR ŠO IESAKA TURPMĀKO.

Pasākumi pārejas veicināšanai uz citu juridisko statusu vēl pirms pagaidu aizsardzības beigām

1. Dalībvalstīm būtu jāveicina un jāatvieglo piekļuve valsts juridiskajam statusam personām, kurām ir pagaidu aizsardzība un kuras ir nodarbinātas, pašnodarbinātas personas vai ir iesaistītas profesionālās apmācības vai izglītības un pētniecības jomā kādā dalībvalstī vai kuras ģimenes vai citu iemeslu dēļ atbilstu valsts juridiskajam statusam, un kuras atbilstu valsts tiesību aktos izklāstītajiem nosacījumiem.
2. Dalībvalstīm būtu jāļauj personām, kurām ir pagaidu aizsardzība, jo īpaši, ja piekļuve valsts juridiskajam statusam nav iespējama, un kuras citādi atbilstu citam statusam, pamatojoties uz ES tiesību aktiem, pieteikties atļaujām, ko reglamentē Direktīvas (ES) 2016/801, (ES) 2021/1883 un (ES) 2024/1233, ar noteikumu, ka gan šā statusa, gan atļaujas, kas piešķirta saskaņā ar minētajām direktīvām, tām nav vienlaikus. Dalībvalstīm pēc iespējas drīzāk un ne vēlāk kā atļaujas pieteikuma iesniegšanas brīdī būtu jāinformē personas, kurām ir pagaidu aizsardzība, par atšķirību starp tiesībām, kas piešķirtas saskaņā ar pagaidu aizsardzības statusu un saskaņā ar minētajām direktīvām. Dalībvalstīm pēc iespējas drīzāk un ne vēlāk kā pieteikuma iesniegšanas brīdī būtu arī jāinformē šīs personas, ka tās nevar vienlaikus izmantot pagaidu aizsardzību un saņemt atļauju saskaņā ar šīm direktīvām.

Pasākumi, kas pavērtu ceļu netraucētai un ilgtspējīgai reintegrācijai Ukrainā

3. Dalībvalstīm būtu jāatļauj pašfinansēti izpētes apmeklējumi Ukrainā saskaņā ar Direktīvas 2001/55/EK 21. panta 1. punktu. Šajā ziņā dalībvalstīm būtu:
 - a) jāizstrādā un jākoordinē ar pārējām dalībvalstīm izpētes apmeklējumu parametri vai nosacījumi;
 - b) jāinformē personas, kuras varētu vēlēties veikt šādus apmeklējumus, par parametriem vai nosacījumiem. Šim nolūkam būtu jāizveido kontaktpunkti;
 - c) gadījumos, kad attiecīgās personas pašas nespēs organizēt un finansēt izpētes apmeklējumus, jāapsver šādu izpētes apmeklējumu organizēšana un atbalstīšana.
4. Jāizveido brīvprātīgas atgriešanās programmas saskaņā ar Padomes Direktīvas 2001/55/EK 21. panta 1. punktu, kas jāizmanto pēc pagaidu aizsardzības beigām. Šajā ziņā dalībvalstīm būtu:

- a) jānodrošina koordinācija ar Ukrainas iestādēm, lai atvieglotu reintegrāciju Ukrainas kopienās, piemēram, izmitināšanas vai mājokļa noteikšana vai piekļuve pamatpakalpojumiem un infrastruktūrai, tostarp medicīniskajai aprūpei;
 - b) jānodrošina, ka, sniedzot atbalstu saskaņā ar brīvprātīgas atgriešanās programmām, par prioritāti tiek izvirzīts atbalsts reintegrācijai Ukrainas kopienās, nevis individuālas atbalsta paketes;
 - c) jānosaka atbilstības nosacījumi, lai varētu izmantot brīvprātīgas atgriešanās programmu;
 - d) jāpieprasa, lai personas, kuras vēlas izmantot brīvprātīgas atgriešanās programmu, piesakās šādai programmai, lai varētu to izmantot;
 - e) jānosaka konkrēts laikposms, kas, iespējams, nepārsniedz vienu gadu pēc tam, kad programmas ietvaros ir beigusies pagaidu aizsardzība brīvprātīgai izceļošanai; jākoordinē darbības ar citām dalībvalstīm un Ukrainas iestādēm un saskaņā ar 8. punktu, ja, ņemot vērā notikumu attīstību uz vietas, saskaņā ar programmu būtu vajadzīgs cits vai pagarināts brīvprātīgas izceļošanas laikposms, ja paredzētais laiks nav pietiekams, lai nodrošinātu personu pakāpenisku un ilgtspējīgu reintegrāciju Ukrainā;
 - f) jāizmanto Direktīvas 2001/55/EK 21. panta 3. punktā paredzētā iespēja pagarināt ar pagaidu aizsardzību saistītās tiesības, kas noteiktas Direktīvas 2001/55 III nodaļā, attiecinot tās arī uz personām, kurām ir piešķirta pagaidu aizsardzība un kuras gūst labumu no brīvprātīgas atgriešanās programmas, līdz dienai, kad viņas atgriežas Ukrainā, vai līdz brīvprātīgai izceļošanai paredzētā laikposma beigām saskaņā ar programmu; jānodrošina likumīgas uzturēšanās turpināšana no dienas, kad beidzas pagaidu aizsardzība, līdz laikam, kad persona var reģistrēties minētajā programmā;
 - g) jāapsver iespēja palīdzēt izceļošanas organizēšanā, jo īpaši gadījumos, kad lielas pārvietoto personu grupas atgriežas vienā un tajā pašā Ukrainas teritorijā.
5. Pienācīgi respektējot cilvēka cieņu, dalībvalstīm būtu jāveic vajadzīgie pasākumi attiecībā uz to personu uzturēšanās nosacījumiem, kuras neatbilst prasībām par piekļuvi citiem statusiem un kurām ir neaizsargātība, kas nav minēta Direktīvas 2001/55/EK 23. panta 1. punktā, līdz Ukraina var nodrošināt šādu personu īpašās vajadzības. Attiecīgā gadījumā dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka uzturēšanās nosacījumos tiek ņemtas vērā viņu īpašās vajadzības.
6. Dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvas 2001/55/EK 23. panta 2. punktu būtu jāļauj ģimenēm, kuru bērni ir nepilngadīgie un apmeklē skolu dalībvalstī, izmantot uzturēšanās nosacījumus, kas ļauj attiecīgajiem bērniem pabeigt pašreizējo mācību periodu, ja pagaidu aizsardzības beigu datums, kas noteikts Padomes lēmumā, kurš pieņemts saskaņā ar Padomes Direktīvas 2001/55/EK 6. pantu, nesakrīt ar mācību gada beigām.

Pasākumi, lai nodrošinātu informācijas sniegšanu pārvietotajām personām

7. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka pārvietotās personas tiek pienācīgi informētas par iespējām pāriet uz citu juridisko statusu, tostarp par priekšrocībām un tiesībām, pārejot uz šo statusu, kā arī par situāciju Ukrainā, prasībām attiecībā uz izpēti apmeklējumiem un Savienībā un Ukrainā pieejamo atbalstu, lai atgrieztos mājās. Šajā ziņā dalībvalstīm būtu:

- a) jāizveido ātras valstu saziņas sistēmas un procedūras, piemēram, kontaktpunkti, vai informācijas kampaņa;
- b) attiecībā uz tām dalībvalstīm, kuras plāno savā teritorijā sadarbībā ar Ukrainas iestādēm izveidot vienotības centru, jāizmanto šie vienotības centri, lai sniegtu attiecīgo informāciju pārvietotajām personām; jāiekļauj starptautisko organizāciju piedāvātās zināšanas, spējas un tīkli valsts plānā par vienotības centru izveidi;
- c) jāapsver iespēja izmantot Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda programmu, tostarp papildu piešķirumus, kas izriet no daudzgadu finanšu shēmas pārskatīšanas un valstu programmu vidusposma pārskatīšanas, lai atbalstītu vienotības centrus.

Pasākumi, lai nodrošinātu koordināciju, uzraudzību un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un ar Ukrainas iestādēm

- 8. Dalībvalstīm būtu jākoordinē un jāapmainās ar informāciju par attiecīgajām norisēm, kā arī par šā ieteikuma īstenošanu starp dalībvalstīm un ar Ukrainas iestādēm, tostarp solidaritātes platformas ietvaros, uz kuru Ukrainas iestādes tiks uzaicinātas, ja nepieciešams.
- 9. Dalībvalstīm būtu jāuzrauga norises un laikus un regulāri jāatjaunina attiecīgā informācija par pārvietoto personu statusu attiecīgajās datubāzēs, tostarp Pagaidu aizsardzības reģistrācijas platformā, jo īpaši par pagaidu aizsardzības vai pienācīgas aizsardzības saņēmēju skaitu dalībvalsts teritorijā, to personu skaitu, kuras pārgājušas uz citu statusu un vairs nesaņem pagaidu aizsardzību vai pienācīgu aizsardzību saskaņā ar valsts tiesību aktiem, un to personu skaitu, kuru reģistrācija nav aktīva.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*